

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KANTON SARAJEVO
KANTONALNI SUD U SARAJEVU
Broj: 65 0 Ps 140153 20 Pž 2
Sarajevo, 02.09.2020. godine

Kantonalni sud u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od predsjednika vijeća, sudije Amele Selimović-Fazlagić, sudija Jasmine Muratović i Feto Nasihe kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja "PRIMAT" Tvornica Kovinske Opreme d.d. M., koga zastupa punomoćnik Mehić Ismet, advokat iz Sarajeva, protiv tuženog "SANAM STYRKA" d.o.o. S., ul. A. H., koga zastupa punomoćnik Ljubović-Aganović Behija, advokat iz Sarajeva, radi prestanka važenja ugovora o arbitraži, vsp. 7.380,32 KM, rješavajući po žalbi tužitelja, protiv presude Općinskog suda u Sarajevu broj: 65 0 Ps 140153 18 Ps 2 od 29.01.2020. godine ispravljene rješenjem od dana 10.02.2020. godine, na sjednici održanoj dana 02.09.2020. godine, donio je

P R E S U D U

Žalba se odbija kao neosnovana i prvostepena presuda potvrđuje.

Zahtjev tuženog za naknadu troškova povodom odgovora na žalbu odbija se kao neosnovan.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom odbijen je kao neosnovan tužbeni zahtjev tužitelja kojim je traženo da se utvrdi proglašavanje prestanka Ugovora o arbitraži br. ... SB (član 18.), zaključen dana 24.10.2008.g. između tužitelja i tuženog, te se za rješavanje ovog predmetnog spora određuje nadležnost Općinskog suda u Sarajevu.

TUŽBENI ZAHTJEV TUŽITELJA kojim je traženo da se tuženi "Sanam Stryka" d.o.o. S. obaveže da tužitelju "Primat" Tovarna Kovinske Opreme d.d. M. isplati iznos od 7.380,32 KM na ime pričinjene štete, sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana podnošenja tužbe 25.5.2010.g. pa do konačne isplate, kao i troškove spora, sve u roku od 30 dana od dana donošenja presude, SE ODBACUJE.

Tužitelj je dužan tuženom naknaditi troškove postupka u iznosu od 3.159,00 KM u roku od 30 dana od dana prijema pismenog otpavka odluke.

Protiv prvostepene presude, tužitelj je blagovremeno podnio žalbu, zbog povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, pogrešne primjene materijalnog prava i rješenja o troškovima parničnog postupka.

U žalbi se navodi da je tužitelj postupio iz upustva datog u obrazloženju Rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu, br. 65 0 Ps 140153 PŽ od 16.5.2018.godine, kojim je ukinuto prvostepeno rješenje od 28.01.2013.godine te je podneskom od 11.9.2018.godine uredio tužbu i tužbeni zahtjev kao u izreci pobijane odluke pa je sud pogrešno utvrdio, da tužitelj po nalogu suda nije uredio tužbeni zahtjev u skladu sa uputama drugostepenog suda.

Žalitelj smatra da je pravno uređenje tužbenog zahtjeva u stavu prvom i u skladu sa uputom suda. Drugi stav tužbenog zahtjeva je bilo nužno odrediti iz razloga što bi eventualno ispuštanje toga dijela tužbenog zahtjeva, dovelo do zastarjelosti potraživanja tužitelja prema tuženom za utuženi iznos. Pogrešnom ocjenom dokaza te samog Ugovora o arbitraži je rezultirao odbijanje tužbenog zahtjeva u vezi prestanka Ugovora o arbitraži i određivanje nadležnosti Općinskog suda u Sarajevu za rješavanje predmetnog spora između parničnih stranaka. Sud je zanemario da su ugovorne odredbe o nadležnosti arbitraže po UNCITRALOVIM pravilima, ustvari institucionalnog karaktera, a ne ugovornog tj. da nije ugovorena institucija kod koje će se provesti arbitraža, nego se samo radilo o obavezi primjene tih pravila. Zato je tužitelj bio u prilici i mogućnosti da tuženom predloži provođenje arbitraže kod bilo koje institucije. S toga je i predloženo da se arbitraža provede u Sarajevu, odnosno BiH, što je bilo najoptimalnije rješenje i nije iziskivalo znatne troškove. Taj prijedlog je u svakom slučaju više odgovarao tuženom što nije prihvatio nego je ucjenjivao tužitelja, obavezom da se taj postupak provede pred arbitražnom komisijom van BiH i Slovenije te je odbijao da se dogovori sa tužiteljem oko imena arbitara, odnosno organa koji bi ih imenovao a što ukazuje da je tuženi izbjegavao dogovor sa tužiteljem o postupku arbitraže. Sud je dao značaj u odnosu na sve ostale dokaze, iskazu H. H., zastupnice tuženog koja je negirala bilo kakvu mogućnost arbitražnog rješavanja predmetnog spora u BiH, smatrajući da je to sa tužiteljem dogovoreno i da je izbor arbitara bio po UNICITRAL pravilniku. Ista je takođe, što je sud pogrešno cijenio, izjavila da tužitelju ne duguje utuženi iznos jer da im je tužitelj isporučio kartotečne ormare bez nosača za dokumenta. Sud je zanemario činjenicu da je to u stvari trebao da bude razriješeno između tužitelja i tuženog u eventualnoj arbitraži. Zbog povrede člana 8. ZPP-a te člana 53. odnosno 54. ZPP-a, pošto u presudi nije naveo u kom smislu i na koji način je tužitelj propustio da uredi tužbeni zahtjev u skladu sa uputama Kantonalnog suda sud je povrijedio i odredbu član 67. stav 1. tačka 1. ZPP-a zaključivši da sud nije nadležan za raspravljanje po tužbenom zahtjevu za naknadu štete.

Tuženi je blagovremeno podnio odgovor na žalbu, navodeći da je žalba je potpuno neosnovana te je predloženo da se žalba odbije i potvrdi prvostepena presuda te da se tužitelj obaveže naknaditi tuženom, troškove odgovora na žalbu. Iz navoda žalbe se ne može utvrditi osnov pobijanja prvostepene presude. Žalbom su nabrojani svi razlozi zbog kojih se presuda može pobijati a koji su propisani članom 208. Zakona o parničnom postupku. Međutim, niti jedan od tih razloga nije obrazložen. Tužitelj nije ukazao ni na jednu odredbu ZPP za koju smatra da nije primijenjena ili je pogrešno primijenjena u toku postupka od strane prvostepenog suda a da je to bilo od uticaja za donošenje zakonite i pravilne presude. Prvostepeni sud je pravilno zaključio, da je tuženi odgovorio na obavijest o arbitraži i da je izrazio saglasnost, da se spor riješi prema važećim UNCITRAL arbitražnim pravilima, što jasno proizilazi iz dopisa tuženog od 28.02.2010. godine te je istovremeno upozorio tužitelja da taj Sporazum, podrazumijeva

međunarodnu trgovačku arbitražu na neutralnom području u zemlju kojoj ne pripadaju stranke u postupku, kako je to UNCITRAL pravilima propisano a istovremeno dogovoreno između parničnih stranaka. U postupku je utvrđeno da je tužitelj predlagao arbitra sa liste medijatora u BiH i Vanjskotrgovinsku komore BiH, kao Organa za imenovanje arbitara što nije u skladu sa odredbama člana 3. stav 3. tačka G-UNCITRAL-ovih pravila, jer sam cilj ugovaranja arbitraže ovakvim izborom arbitra ne bi bio ispunjen, jer uopšte nije sporno da je zakonska zastupnica tužitelja insistirala da se ugovore UNCITRAL pravila i po njima postupa u slučaju spora. Nadležnost Općinskog suda u Sarajevu za rješavanje po drugo postavljenom tužbenom zahtjevu za naknadu štete, direktno je uslovljena pravosnažnom presudom donesenom po prvo postavljenom tužbenom zahtjevu, pa je odluka suda kojom odbacuje tužbu u tom dijelu potpuno zakonita.

Nakon što je ispitao pobijanu presudu u granicama predviđenim članom 221. Zakona o parničnom postupku („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 53/03, 73/05 i 19/06), ovaj sud je donio odluku kao u izreci presude iz slijedećih razloga.

Žalba nije osnovana.

Ocjenom dokaza, prvostepeni sud je utvrdio, da su parnične stranke na osnovu ugovora broj ...SB od 24.10.2008. godine i Anex navedenog ugovora od 06.03.2009. godine, bile u ugovornom odnosu u kojem je tužitelj bio dobavljač, a tuženi kupac predmeta ugovora (kartotečni ormari) te da je među parničnim stranaka došlo do spora oko plaćanja duga na ime materijalne štete, koji se nije mogao riješiti sporazumno.

Prema odredbama člana 18.2. ugovora broj ...SB od 24.10.2008. godine, parnične stranke su ugovorile, da u slučaju da prijateljski sporazum ne bude postignut stvar će biti upućena na arbitražu u skladu sa trenutno važećim UNCITRAL Arbitražnim pravilima. Dopisima od 02.07.2009. godine i od 05.11.2009. godine, tužitelj se obratio tuženom sa zahtjevom da tuženi saopšti ime osobe koju će predložiti za arbitra u arbitražnom postupku uz napomenu da će se istovremeno i započeti postupak sa dogovorenim arbitražom ukoliko se ne isplati predmetni dug a tuženi je podnescima od 19.11.2009.godine i od 29.12.2009. godine, obavijestio punomoćnika tužitelja, da izbor arbitra zavisi isključivo od sjedišta arbitraže, prema ugovorenim UNCITRAL arbitražnim pravilima. Prijedlogom upućenim za postavljanje arbitra od 10.12.2009. godine je tužitelj u istom naveo, da ustaje sa prijedlogom za postavljanje arbitra od strane suda a dopisom tužitelja od 27.01.2010. godine tužitelj je obavijestio punomoćnika tuženog, da nije došlo do sporazumnog rješenja spora, te da u skladu sa čl. 6. UNCITRAL pravila predlaže za organe imenovanje arbitara pri Vanjsko – trgovinskoj komori BiH, imajući u vidu činjenicu da tužitelj i tuženi imaju registrovana sjedišta u različitim državama kao i da navedeni organ imenuje jednog arbitra ili tri arbitra sa liste arbitara pri Vanjsko trgovinskoj Komori s tim da arbitri budu državljani BiH iz Sarajeva radi manjih troškova. Dopisom od 28.02.2010. godine je tuženi izrazio saglasnost, da se spor riješi prema važećim UNCITRAL arbitražnim pravilima koja te da je potrebno, predmet dostaviti nadležnoj međunarodnoj trgovačkoj arbitraži, radi određivanja neutralnog mjesta arbitraže a da tužitelj nema ovlaštenje sam izvršiti izbor mjesta arbitraže.

Obzirom na navedene odredbe člana 18.2. Ugovora broj ..SB od 24.10.2008. godine, sud je smatrao da parnične stranke nisu odredile određenu instituciju ili tijelo, koje bi provodilo Arbitražu, nego je Ugovorom isključivo određen postupak po kome će se provoditi arbitraža, da su parnične stranke ugovorile ad hoc arbitražu, koja će postupati po određenim pravilima, koja bi se mogla tretirati kao procesni zakon za arbitre. Obzirom na način uspostavljanja i funkcionisanja ad hoc arbitraže, ustanovljena su pravila po kojima se trebaju voditi takvi arbitražni postupci te je Generalna skupština UN, odnosno Komisija UN-a za međunarodno trgovinsko pravo, 1976. godine, donijela rezoluciju o arbitražnim pravilima pod nazivom Arbitražna pravila Komisije Ujedinjenih Nacija za međunarodno trgovinsko pravo (UNCITRAL). Navedena pravila su revidirana 2006. godine, a važeća verzija navedenih pravila na snazi je od 2010. godine. Sud nalazi da među parničnim strankama nije postojao sporazum oko toga ko će biti arbitar, niti koje bi tijelo eventualno moglo odrediti arbitre niti da je tuženi ponudio konkretan prijedlog za arbitra, niti prijedlog koji organ će imenovati arbitre i gdje bi bilo sjedište arbitraže, odnosno, nije iznosio svoje prijedloge, da to upućuje na zaključak da tuženi nije želio da se sa tužiteljem dogovori oko imena arbitara ili eventualno organa koji će ih imenovati, čime je tuženi postupao protivno UNCITRAL arbitražnim pravilima. Cijeneći da je predmet ugovora bila kupoprodaja robe u iznosu većem od 100.000 EUR-a, da je predmetni ugovor realizovan u cijelosti, a da zahtjev tužitelja u odnosu na realizovani iznos predstavlja cca 3,5% od vrijednosti ugovora, da poziv tužitelja za predlaganje arbitra sa liste medijatora u BiH i predlaganje Vanjsko-trgovinske komore BiH kao Organa za imenovanje arbitara nije u skladu sa dogovorima parničnih stranka, niti su u cijelosti u skladu sa odredbama člana 3. stav 3 tačka G -UNCITRAL-ovih pravila sud je smatrao da se u konkretnom slučaju, nisu ispunili uslovi iz člana 441. stav 1. tačka 1. ZPP-a. Odluku u stavu I- zahtjeva je sud donio temeljem pravila o teretu dokazivanja u smislu odredbe člana 126. ZPP-a pa kako je ocijenio neosnovanim tužbeni zahtjev u tom dijelu to je smatrao da u dijelu stava II –tužbenog zahtjeva, sud nije nadležan za raspravljanje za naknadu štete pa je o istom odlučeno u skladu sa odredbama člana 67. stav 1. tačka 1. ZPP-a. Odluku o troškovima tuženog, sud je donio na osnovu čl. 383. stav 2, u vezi sa članom 386. stav 1. ZPP-a te su tuženom dosuđeni troškovi u iznosu od 3.159,00 KM.

Pravilna je i na zakonu zasnovana odluka prvostepenog suda.

Naime, uslovi punovažnosti jednog arbitražnog sporazuma u smislu odredbi člana, 434., 435. i 436. ZPP-a, odnosno odredbi člana II Njujorške konvencije jesu: pismena forma, arbitrabilnost spora odnosno podobnost spora da se riješi arbitražnim putem, sposobnost ugovarača, da je njegov predmet rješavanje postojećeg ili budućeg spora, koji bi mogao nastati iz određenog pravnog odnosa, da nije ništav, bez dejstva ili nepodoban za primjenu.

U konkretnom slučaju po pitanju kupoprodajnog odnosa zasnovanog između stranaka, nije ugovorena institucionalna arbitraža, već ad hoc arbitraža, bez sporazuma o arbitrima i mjestu arbitražnog postupka. U članu 18. osnovnog Ugovora ugovorena je kako je istaknuto u tužbi, arbitraža po tada važećim "UNCITRAL" arbitražnim pravilima (pravila koja su važila 2006.godine), ukoliko se pojavi bilo kakav nesporazum vezano za

tumačenje ili izvršenje ugovornih odredbi, a u slučaju da se spor ne riješi sporazumno između stranaka.

Ocjenom dokaza, provedenih u provostepenom postupku proizilazi postojanje nesaglasnosti stranka o mjestu izabranog suda što proizilazi iz sadržaja dopisa koji su međusobno stranke odnosno njihovi punomoćnici razmjenjivali pa u ovom sporu tužbenim zahtjevom kao osnovnim, tužitelj traži proglašavanje prestanka važenja ugovora o arbitraži te je postavio tužbeni zahtjev za naknadu materijalne štete u iznosu od 7.380,32 KM.

Članom 440. stav 5. ZPP-a propisano je da stranka može odustati od ugovora o izabranom sudu ako ugovor u pogledu postavljanja suca izabranog suda nije realiziran krivnjom druge stranke, odnosno zbog toga što treća osoba nije izvršila postavljanje suca izabranog suda kad je ugovorom bila za to ovlaštena ili zbog toga što se suci nisu mogli složiti o izboru predsjednika. U tom slučaju ako stranke sporazumno ne raskinu ugovor o izabranom sudu, stranka koja je od ugovora odustala mora tužbom kod suda koji je nadležan za rješavanje spora tražiti da proglasi prestanak važenja ugovora o izabranom sudu.

Za razliku od slučajeva predviđenih u čl. 440. ZPP-a, u kojima je predviđeno alternativno ovlaštenje stranaka da zahtijevaju od nadležnog suda da postavi suca ili da tužbom zahtijevaju da se proglasi prestanak ugovora o izabranom sudu, u slučajevima koji su uređeni odredbom čl. 441. FZPP-a stranke mogu tužbom zahtijevati da sud proglasi prestanak važenja ugovora o izabranom sudu, a nisu istovremeno ovlaštene zahtijevati da sud postavi suca izabranog suda.

Dakle svaka stranka može tužbom zahtijevati i da sud proglasi prestanak važenja ugovora o izabranom sudu ako se stranke ne mogu složiti o izboru sudaca koje one zajednički trebaju postaviti, odnosno ako osoba koja je u samom ugovoru o izabranom sudu postavljena za suca izabranog suda neće ili ne može obnašati tu dužnost.

Tužitelj je u konkretnom sporu stranaka insistirao da se arbitražni postupak provede, pred arbitražom pri Vanjsko-trgovinskoj komori BiH, dok je tuženi insistirao da se arbitražni postupak provede na neutralnom području u skladu sa ugovorenim UNCITRAL pravilima. Izbor mjesta arbitraže prema UNCITRAL pravilima, vrši se prema izboru nacionalnosti predsjednika arbitraže ili arbitra pojedinca. Utvrđuje se izbor mjerodavnog prava, procesno pravo koje se primjenjuje i nadležnost državnog suda u vezi sa arbitražnim postupkom.

U konkretnom slučaju očigledno je da nije postojao sporazum ni oko toga ko će biti arbitar, niti koje tijelo bi moglo odrediti arbitre.

Da se arbitraža nije mogla provoditi na teritoriji BiH, na konkretni pravni odnos koji se tiče važenja ugovora o arbitraži imao se primjenjivati zakon neutralne države, kako je to u iskazu pojasnila saslušana zakonska zastupnica tuženog H. H.. U izjavi je istakla, da je ona sa svoje strane insistirala da između stranaka a povodom zaključenog ugovora o kupoprodaji robe u slučaju nekih sporova bude nadležan sud u Sarajevu, dok je zastupnik tužitelja insistirao da bude nadležan sud u Sloveniji. Kako se nisu mogli usaglasiti oko toga, od tužitelja je predloženo da to bude međunarodna arbitraža što je tuženi i prihvatio,

ali samo pod uslovom da budu saglasni za arbitražne sudije te su na taj način isključili arbitražu za državljane BiH i Slovenije.

Iskaz saslušane zakonske zastupnice tuženog, date na okolnost zajedničkog dogovora stranaka u vezi sadržaja člana 18. stav 2. Ugovora, tužitelj nije doveo u pitanje konkretnim primjedbama te ga prvostepeni sud pravilno prihvata, nalazeći da poziv tužitelja za predlaganje arbitra sa liste medijatora u BiH i predlaganje Vanjsko-trgovinske komore BiH kao Organa za imenovanje arbitara, nije u skladu sa dogovorima parničnih stranka niti je u skladu sa UNCITRAL-ovim pravilima.

Naime, izborom arbitra na način kako je to tužitelj predlagao ne bi bio ispunjen sam cilj ugovaranja arbitraže pa suprotno prigovorima iz žalbe, u postupku donošenja odluke po tužbenom zahtjevu iz stava I, sud nije povrijedio pravila postupka te odredbe člana 8. ZPP-a te člana 53. odnosno 54. ZPP-a, kako to žalitelj pogrešno navodi.

Nadležnost Općinskog suda u Sarajevu za rješavanje po drugo postavljenom tužbenom zahtjevu za naknadu štete direktno je uslovljena pravosnažnom presudom donesenom po prvo postavljenom tužbenom zahtjevu, pa je odluka suda kojom odbacuje tužbu u tom dijelu pravilna i na zakonu zasnovana.

Kako razlozi žalbe nisu osnovani, a nema ni razloga na koje pazi ovaj sud, žalba se odbija a presuda prvostepenog suda se potvrđuje na osnovu člana 226. Zakona o parničnom postupku.

Primjenom odredbe iz člana 387 stav 1 ZPP-a zahtjev za naknadu troškova na ime sastava odgovora na žalbu je odbijen, jer po ocjeni suda ovi troškovi nisu bili neophodni radi vođenja parnice.

PREDSJEDNIK VIJEĆA
S u d i j a

Amela Selimović-Fazlagić